

Fülep Lajos aktualitása

A 20. századi magyar bölcelet kiemelkedő alakja, Fülep Lajos tiszteletére A Ma mindig csak nagy készülődés Holnapra címmel 2010. május 7-én az MTA Művészettörténeti Kutatóintézet és a Nyugat-Magyarországi Egyetem tudományos konferenciát rendezett az MTA Társadalomkutató Központ Jakobinus-termében.

Folyóiratunk jelen számában – egy kivétellel – a konferencián elhangzott előadások szerkesztett változatát közöljük.¹ Gosztonyi Ferenc tanulmánya, amely a szerző készülő Fülep Lajos-monográfiájának harmadik fejezetét alkotja, szintén a 125. évfordulóhoz kapcsolódik: az ELTE BTK Művészettörténeti Intézetében 2010. november 24-én hangzott el a Fülep Lajos-terem avató előadásaként.

A szerkesztők célul tűzték ki a Fülep-kutatások jelen állásának összegzését. A témát a hagyaték – aktualitás – személyiség hármasságában már számba vette a Fülep születésének 100. évfordulója alkalmából Tímár Árpád szerkesztésében megjelent *Fülep Lajos emlékkönyv*.² Az 1985 és 2010 között megjelent írások közös jellemzője, hogy a korábbi rövid, esszéisztikus, *in memoriam* jellegű szövegektől konvergálnak az életmű filológiai, filozófiai, mikro- és makrotörténeti kereteit megtaláló tanulmányok felé, amelyekben kisebb a Fülep személyével foglalkozó, anekdotikus jellegű részek aránya.

Németh Lajos az *Emlékkönyv* számára Fülep művészet-filozófiájáról írt „felszólalásában” a jövőben tárgyalandó témákként jelölte meg a következőket: az egyetemes és a nemzeti korrelációja, esztétikai felfogásának „az érzékelés fenomenológiájával” és a „konkrét dialektikájával” foglalkozó részei. Máté Zsuzsanna és Márjai Molnár László folyóiratunk hasábjain az esztétika- és filozófiatörténet szempontjából tárgyalja ez utóbbi kérdéseket. A nemzeti és az egyetemes fülepi fogalompárja az 1923-ban megjelent *Magyar művészet* vezérgondolata, amely

¹ BABUS Antal előadását A nyelv művelő Fülep Lajos címmel lásd *Kortárs*, LV(2010), 7. sz., és <http://www.kortaronline.hu/1007/babus.htm> (letöltés ideje: 2011. május 30.).

² Budapest, Magvető, 1985.

korreláció Máténál éppúgy sarkalatos helyen szerepel, mint a fülepi életmű irodalomtörténeti vonatkozásait feldolgozó Kaposi Márton elemzésében, illetve Marosi Ernő, Pernecky Géza és Percz László írásaiban is. A Németh Lajos-i iránytű helyesnek bizonyult.

Az *Emlékkönyv*ben az időközben Kodolányi János monografikusává vált Csűrös Miklóstól Fülep irodalmi tanulmányairól olvashattunk; Csűrös folyóiratunkban közölt tanulmányában a Kodolányi és Fülep között kialakult személyes, ám a kortörténet szempontjából tágabb horizontú konfliktusát veszi górcső alá. Percz László a *nemzet* és a *nemzeti* fogalmának elemzése során eszmetörténeti szempontokat vesz alapul. A művészetteoretikus Pernecky Géza ugyancsak Fülep *Magyar művészetével* foglalkozik. Beke László Fülep magyar művészeti és művészettörténeti programjait méltatja, majd kitér a következményekre. Gosztonyi Ferenc tanulmánya alapos filológiai és mikrotörténeti vizsgálódásokat követően keresi Fülep művészetkritikai és művészettörténet-filozófiai tevékenységének szellemi gyökereit. Tóth Károlynak a Fülep Lajos Eötvös collegiumi éveit feldolgozó tanulmánya csatlakozik a szintén mikrotörténeti és levéltári kutatómunkát követelő alap kutatásokhoz. A tanulmány mellékleteként közölt kronológia Fülep Eötvös collegiumi időszakának szinte napról napra történő dokumentálásával a Fülep-kutatás legújabb fejleménye. Marosi Ernő *lege artis* indokolja, hogy miért szorítkozik a Fülep-hagyaték eszmetörténeti, filozófiai, s – helyben maradva – művészettörténeti szempontú kontextualizálásának, s egyben aktualizálásának a művészettörténeti diszciplína területén való elvégzésére. Tanulmányában köszönetet mond Tímár Árpádnak, aki a Marosi Ernő 70. születésnapjára kiadott *Enigma*-számban Fülep 1950-es akadémiai székfoglaló programja alapján foglalja össze a művészettörténet-írásban mind a mai napig uralkodó magyar *versus* magyarországi fő problematikáját. Tímár Árpád érdemei a Fülep Lajos-életmű feldolgozásával kapcsolatban túlmutatnak az említett tanulmány jelentőségén: az utóbbi évtizedek elmélyült kutatásainak alapját a szövegcorpus kiadásának folytatása jelentette. Folyóiratunk számára egy rövid szemelvényt választott a több ezer oldalnyi művészetfilozófiai mű töredékes szövegéből.

Fülep teljes levelezésének publikálását végezte el F. Csanak Dóra, aki személyes jelenlétével még emelni tudta a 2010. májusi rendezvény fényét, néhány hónappal később azonban eltávozott közülünk. Babus Antal méltó nekrológgal adózott emlékének, amelyet számunk végén közlünk.

Fülep Lajos aktualitása című tematikus folyóiratszámunk több kíván lenni, mint emlékszám. A tanulmányok reményeink szerint tükrözik álláspontunkat, amely szerint egy, a szellem tartós világában ma is aktív szerzőt üdvözölhetünk Fülep Lajos személyében.

*A szerkesztők:
Beke László,
Márfai Molnár László,
Páll Evelin*